

nationale ombudsman

Rapport

OM handelde behoorlijk na inbeslagname elektrische step

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het Openbaar Ministerie niet gegrond.

Inhoudsopgave

Leeswijzer	2
Achtergrond	3
Wat is de klacht?	3
Wat is er gebeurd?	3
Standpunt Daan.....	5
Standpunt OM.....	5
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?	6
Conclusie	8
Bijlage I: Verslag van bevindingen	9

Leeswijzer

Het eerste deel van dit rapport bevat een verkorte weergave van wat tijdens het onderzoek is komen vast te staan met daarna het oordeel van de Nationale ombudsman over de klacht. Als bijlage is een uitgebreid verslag van bevindingen opgenomen; hierin is alle informatie opgenomen die de Nationale ombudsman tijdens zijn onderzoek heeft verkregen.

Achtergrond

De politie kan bij een strafrechtelijk onderzoek een voorwerp bij een burger in beslag nemen. Dit betekent dat de politie het voorwerp meeneemt. Als de politie een voorwerp in beslag neemt dan haalt de politie dit dus uit de beschikkingsmacht van degene die het onder zich had. Daarna gaat dat voorwerp de beslagprocedure in. Het Openbaar Ministerie (hierna: OM) moet dan beslissen wat er met het voorwerp gebeurt. Het OM kan beslissen:

1. dat het voorwerp moet worden bewaard totdat de rechter daar een beslissing over neemt;
2. dat het voorwerp wordt vernietigd of verkocht;
3. dat het voorwerp wordt teruggegeven, aan degene bij wie het in beslag is genomen óf aan iemand anders.

Domeinen Roerende Zaken (hierna: Domeinen) is de instantie die het voorwerp bewaart, vernietigt of verkoopt.

Kortweg komt de beslagprocedure er dus op neer dat de politie in beslag neemt, het OM beslist en Domeinen bewaart, verkoopt of vernietigt in opdracht van het OM.

De Nationale ombudsman beoordeelt niet of een voorwerp terecht in beslag is genomen. Daarover kan iemand een klagschrift indienen bij de rechtbank ('beklag instellen'). Daarin kan iemand bijvoorbeeld klagen over de inbeslagneming en over het uitblijven van een last tot teruggave. De rechter beoordeelt het ingediende klagschrift en kan bepalen dat het voorwerp moet worden teruggegeven.

De Nationale ombudsman beoordeelt of de beslissing van het OM over het voorwerp (bijvoorbeeld de verkoop of de vernietiging) en de communicatie daarover behoorlijk was.

Wat is de klacht?

Daan¹ klaagt over de manier waarop het Openbaar Ministerie is omgegaan met zijn inbeslaggenomen elektrische step en met hem hierover heeft gecommuniceerd.

Wat is er gebeurd?

Inbeslagname van de elektrische step

Daan had een elektrische step waarmee hij regelmatig naar zijn werk reisde. Op 24 juni 2020 werd Daan op deze step staande gehouden door de politie. De step voldeed volgens de politie niet aan de gestelde eisen uit de Regeling Voertuigen. Daan kon kiezen tussen een boete en inbeslagname, of afstand doen² van de step. Daan heeft geen afstand gedaan van de step. Daarop heeft de politie de step in beslag genomen. Na de inbeslagname kreeg Daan een bewijs van ontvangst. In dat bewijs stond dat beklag kan worden ingesteld tegen het beslag.

Vernietiging van de step en schadeloosstelling

Daan stuurde op 22 juli 2020 een e-mailbericht aan het Beslagloket (één ingang voor beslagzaken waarin politie, OM en Domeinen samenwerken). Daarin vroeg hij wanneer hij zijn step terug zou krijgen en of hij nog een boete zou krijgen. Het Beslagloket gaf diezelfde dag aan dat zijn vragen werden 'uitgezet'. Op dezelfde dag stuurde het Beslagloket nog een e-mailbericht aan Daan. Daarin stond dat het OM de zaak in

¹ Fictieve naam.

² In de wet (artikel 116 Wetboek van Strafvordering) is geregeld dat degene bij wie een voorwerp in beslag is genomen, schriftelijk afstand kan doen. Dat betekent dat diegene het eigendomsrecht opgeeft; en het voorwerp dus kwijt is.

behandeling had en dat Daan een verzoek om teruggave kon indienen bij het OM om één en ander te bespoedigen. Volgens Daan belde hij vervolgens verschillende keren met het Beslagloket, waarbij hij aangaf de step terug te willen en op de boete te wachten. Volgens Daan kreeg hij te horen dat hij moest afwachten.

Daan nam eind augustus 2020 opnieuw telefonisch contact op met het Beslagloket. Toen kreeg hij te horen dat het OM op 4 augustus opdracht had gegeven om de step te vernietigen en dat hij contact kon opnemen met CVOM.³

Daan stuurde op 24 augustus 2020 een e-mailbericht aan het OM, waarin hij verzocht het vernietigen van zijn step stop te zetten 'in verband met het indienen van een klaagschrift'. Het OM liet hem weten dat de e-mail zou worden doorgestuurd aan de afdeling Beslag. Vervolgens stuurde hij nog een e-mailbericht waarin hij verzocht om teruggave van de step. Daan heeft daarna geen klaagschrift ingediend. Domeinen vernietigde de step op 31 augustus 2020.

In reactie op het verzoek om teruggave liet het OM Daan eind september 2020 weten dat de officier van justitie had besloten het beslag te beëindigen. Er was namelijk geen proces-verbaal (pv) opgemaakt door de politie. Maar zijn step was al vernietigd en kon dus niet meer teruggegeven worden. In de brief stond ook dat Daan bericht zou krijgen van Domeinen over een schadeloosstelling.

Daan kreeg op 30 september 2020 een brief van Domeinen met een schadeloosstelling van ongeveer € 350 (de nieuwwaarde van de step was € 699).

Hieronder volgt een schematische weergave van de gebeurtenissen:

24 juni 2020	Staandehouding / inbeslagneming step door politie
22 juli 2020	Daan mailt Beslagloket met de vraag wanneer hij de step terugkrijgt
22 juli 2020	Reactie Beslagloket: zet vragen uit
22 juli 2020	Reactie Beslagloket: OM heeft zaak in behandeling en hij kan verzoek teruggave aan OM sturen
4 augustus 2020	OM verleent machtiging tot vernietiging
24 augustus 2020	Daan belt met Beslagloket en hoort dat OM machtiging tot vernietiging heeft afgegeven
24 augustus 2020	Daan verzoekt OM vernietiging stop te zetten i.v.m. indienen klaagschrift en verzoekt om teruggave van step
24 augustus 2020	Reactie OM: verzoek doorgestuurd naar afdeling Beslag
31 augustus 2020	Vernietiging step door Domeinen
24 september 2020	Besluit opheffing beslag door OM
24 september 2020	Bericht van OM aan Daan over beëindiging beslag
24 september 2020	Brief Domeinen aan Daan over schadeloosstelling

³ Het Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie is een onderdeel van het OM. Het CVOM behandelt onder meer verkeerszaken en was in dit geval het verantwoordelijke parket. Hierna wordt in het rapport steeds gesproken over 'OM'.

Standpunt Daan

In zijn klacht stelt Daan dat zijn step ten onrechte in beslag is genomen en is vernietigd. Volgens Daan is er geen sprake van een voorwerp waarvan het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet. Elektrische steps zijn in Nederland gewoon verkrijgbaar en nergens is uit gebleken dat zijn step niet aan de voorwaarden voldoet. Volgens Daan voldoet zijn step aan de voorwaarden voor toelating op de openbare weg, en blijkt nergens uit dat dat niet zo is.

Verder klaagt Daan erover dat hij van geen enkele stap in het proces op de hoogte is gesteld en dat hij geen bericht ontving over de vernietiging van de step. Als aan Daan was verteld dat de step vernietigd zou gaan worden, had hij daartegen in beroep kunnen gaan. Volgens Daan kon hij zonder pv of boete niet in beroep gaan tegen de inbeslagname van zijn step.

Standpunt OM

Het OM stelt zich op het volgende standpunt.

Over het beslag

De step is door de politie op grond van artikel 94, tweede lid, wetboek van Strafvordering (Sv) in beslag genomen met als doel deze te laten onttrekken aan het verkeer. De step voldeed volgens de politie namelijk niet aan de gestelde eisen uit de Regeling Voertuigen en was niet toegelaten op de openbare weg.⁴ Het doel van het voortduren van de inbeslagname van de step was gericht op het uit het verkeer nemen van de step. Dat Daan met deze step op de openbare weg is gaan rijden terwijl dit niet is toegestaan, maakt dat het oncontroleerbare bezit in strijd is met de wet en het algemeen belang. Bij de inhoudelijke behandeling van de strafzaak (als die er was geweest) zou de officier van justitie dan ook een eindbeslissing omtrent het beslag hebben gevorderd die in zou houden dat de step zou worden onttrokken aan het verkeer.

Volgens het OM is de machtiging tot vernietiging terecht afgegeven op grond van artikel 117, tweede lid, onder c, Wetboek van strafvordering (Sv). Een machtiging tot vernietiging of vervreemding kan worden verleend door het OM als sprake is van een voorwerp dat vervangbaar is en waarvan de waarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald. Als het gaat om inbeslaggenomen voorwerpen die van zodanige aard zijn dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of het algemeen belang, kan het OM alleen een machtiging tot vernietiging afgeven.

In artikel 10, vierde lid, van het Besluit inbeslaggenomen staat een opsomming van voorwerpen die vervangbaar zijn en waarvan de waarde eenvoudig kan worden bepaald. Een elektrische step wordt hierbij niet vermeld, maar het gaat niet om een uitputtende opsomming. Voor de step geldt dat deze verkrijgbaar is in winkels, er is geen sprake van een bijzonder en onvervangbaar voorwerp zoals bij kunst of sieraden het geval kan zijn. De step was ook eenvoudig te taxeren.

Op 24 september 2020 heeft het OM in het kader van de beoordeling van het beslag contact opgenomen met de politie. Vervolgens bleek dat er geen pv was opgemaakt. Daarom heeft het OM op 24 september 2020 besloten om het beslag op te heffen. Op dat moment was bij de behandelend medewerker niet bekend dat een tweede verbalisant wel een pv had opgemaakt en dit op 29 augustus 2020 digitaal aan het OM had gezonden. In maart 2021 is dit pv alsnog beoordeeld en is een fysiek exemplaar opgevraagd bij de politie. In december 2021 is de strafzaak tegen Daan geseponeerd, omdat het OM geen pv zou hebben ontvangen.

⁴ Deze eisen houden in dat de step een typegoedkeuring moet hebben, of door de minister van Infrastructuur en Waterstaat moet zijn aangewezen. Van beide was volgens het OM geen sprake.

Later bleek dat het fysieke pv wel was ingestuurd en ontvangen door het OM, maar nog niet in de systemen was verwerkt. Het OM had de zaak dus niet hoeven te seponeren.

Van de sepotbeslissing heeft Daan geen bericht ontvangen, omdat bij overtredingen niet automatisch een sepotbrief wordt verzonden. Dit is ook niet handmatig gebeurd. Daarvoor is aandacht gevraagd bij de betreffende afdeling.

Over de informatievoorziening

Op grond van het beleid van het OM in de Aanwijzing inbeslagneming geldt dat een verleende machtiging alleen bij de indiening van een klaagschrift wordt stopgezet (voor zover dit mogelijk is, afhankelijk van de aard van het voorwerp). Daan heeft echter geen klaagschrift ingediend, maar verzocht om teruggave van zijn step. Dat was geen aanleiding om de uitvoering van de machtiging te stoppen.

Het OM concludeert dat toen Daan zich op 22 juli 2020 meldde bij het Beslagloket, er nog geen machtiging tot vernietiging was afgegeven. Het OM kon hem op dat moment dus niet informeren over een machtiging. Wel heeft het Beslagloket Daan geïnformeerd over de status van het beslag en de mogelijkheid om een verzoek om teruggave in te dienen. Daan heeft zich bij het OM gemeld toen hij op de hoogte was van de verleende machtiging en het feit dat de step vernietigd zou worden. Hij is dus geïnformeerd over de machtiging, maar heeft er zelf voor gekozen geen klaagschrift in te dienen. Daarbij merkt het OM op dat Daan een bewijs van ontvangst heeft gekregen waarop staat dat hij een klaagschrift kan indienen tegen de inbeslagname.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Opmerking vooraf

Uit de informatie van het OM blijkt dat de gang van zaken op zijn zachtst gezegd rommelig was. Zo werden er twee verschillende formulieren 'kennisgeving van inbeslagneming' opgemaakt. Verder werden zowel de beslissing om het beslag op te heffen als het sepotbesluit op basis van – naar later bleek – onjuiste informatie genomen. Tot slot geeft het OM aan dat is verzuimd om Daan te informeren over de sepotbeslissing.

Inbeslagneming is een ingewikkeld en ingrijpend proces voor burgers, waarbij verschillende instanties betrokken zijn. Dan is het extra belangrijk om ervoor te zorgen dat het proces op orde is. Hoewel de klacht van Daan uiteindelijk ongegrond is, constateert de ombudsman tegelijkertijd dat het in deze zaak niet altijd goed is gegaan. In deze zaak waren de fouten die het OM maakte ook in het voordeel van Daan. Als het OM op basis van de juiste informatie had gehandeld, dan was het beslag niet opgeheven en had Daan geen schadeloosstelling van het OM gekregen.

De machtiging tot vernietiging van de step

Daan stelt dat het bezit van de step niet in strijd was met de wet en dat de step niet vernietigd had mogen worden. De ombudsman toetst deze klacht aan het redelijkheidsvereiste. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat de overheid de verschillende belangen tegen elkaar afweegt voordat zij een beslissing neemt. De uitkomst hiervan mag niet onredelijk zijn.

Het OM heeft een ruime beleidsvrijheid voor de afgifte van een machtiging tot vervreemding of vernietiging van een inbeslaggenomen voorwerp. Slechts onder bijzondere omstandigheden is sprake van een schending van de behoorlijkheid, namelijk als moet worden geoordeeld dat het OM, na afweging van alle betrokken belangen, in redelijkheid niet tot het afgeven van de desbetreffende machtiging kon komen.⁵

⁵ Zie rapport van de Nationale ombudsman, 2019/026, te vinden op www.nationaleombudsman.nl.

In dit geval is niet gebleken van omstandigheden die leiden tot het oordeel dat het OM de machtiging niet in redelijkheid kon afgeven. Het OM heeft onder verwijzing naar de regelgeving in het Wetboek van Strafvordering en het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen voldoende toegelicht waarom het de machtiging kon afgeven. Er was sprake van een vervangbaar voorwerp waarvan de waarde eenvoudig kon worden bepaald (artikel 117, tweede lid, onder c, Sv). De ombudsman kan de redenering van het OM volgen dat de step geen schaars of onvervangbaar voorwerp was en dat de step eenvoudig te taxeren was.

Voor zover Daan stelt dat er geen sprake was van een voorwerp waarvan het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet, geldt het volgende. De ombudsman beoordeelt niet of er juridisch gezien sprake was van een voorwerp waarvan het bezit in strijd is met de wet. Een oordeel daarover raakt aan de grondslag voor het beslag. Dat oordeel is voorbehouden aan de rechter die oordeelt over het beklag. Of aan de rechter die oordeelt over de vordering van het OM om het voorwerp aan het verkeer te onttrekken. Wel verwacht de ombudsman van het OM dat het nagaat of er op het moment van het afgeven van de machtiging nog steeds sprake is van een strafvorderlijk belang bij het beslag.⁶

Het OM heeft in dit geval voldoende toegelicht dat deze afweging is gemaakt toen de machtiging tot vernietiging werd afgegeven. Het doel van het beslag was de onttrekking aan het verkeer, omdat nog steeds sprake zou zijn van een voorwerp waarvan het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet. Het doel van het beslag stond ook vermeld op de 'kennisgeving van inbeslagneming' van de politie, die werd betrokken bij de beslissing tot het afgeven van de machtiging. En het OM zou bij de inhoudelijke behandeling van de zaak de onttrekking aan het verkeer gaan vorderen.

Het OM kon dus in redelijkheid komen tot het afgeven van de machtiging tot vernietiging van de step. De onderzochte gedraging is behoorlijk.

De communicatie over het beslag en de afgegeven machtiging

De ombudsman beoordeelt deze klacht aan de hand van het vereiste van fair play. Het vereiste van fair play houdt in dat de overheid de burger de mogelijkheid geeft om zijn procedurele kansen te benutten en daarbij zorgt voor een eerlijke gang van zaken. Dit brengt onder andere met zich mee dat de overheid de burger actief en goed informeert over procedurele mogelijkheden en beslissingen die zijn of worden genomen.

In eerdere rapporten⁷ overwoog de ombudsman dat het OM niet verplicht is om burgers te informeren over een beslissing tot vernietiging, maar dat dit anders kan zijn als het gaat om waardevolle of zeer persoonlijke voorwerpen of wanneer iemand zich actief meldt bij OM met de mededeling dat hij spullen terug wil. Dan kan iemand nog proberen de vernietiging te voorkomen door het indienen van een klaagschrift. Verder oordeelde de ombudsman dat dat wanneer beklag is ingesteld, binnen een korte termijn na het indienen van het klaagschrift een afweging moet plaatsvinden door het OM. Bij dit beslismoment moet worden beoordeeld of het voorwerp kan worden teruggegeven en, zo nee, of moet worden gewacht met vervreemden/vernietigen totdat de rechter heeft beslist op het klaagschrift.⁸

In deze zaak is er alles overziend geen aanleiding om te oordelen dat het OM in strijd met het vereiste van fair play heeft gehandeld. Toen Daan de eerste keer contact opnam met het Beslagloket, was er nog geen machtiging tot vernietiging afgegeven. Wat daarna in telefoongesprekken tegen Daan is gezegd, is niet meer vast te stellen en laat de ombudsman in het midden. Hoe dan ook is Daan eind augustus geïnformeerd over de afgegeven machtiging, toen hij navraag deed bij het Beslagloket. Daarmee was hij dus in de gelegenheid om tijdig een klaagschrift in te dienen. Verder wijst het OM er terecht op dat Daan vlak na de inbeslagneming

⁶ In de Aanwijzing inbeslagneming staat dat wanneer er geen sprake meer is van een strafvorderlijk belang bij het beslag, het voorwerp in beginsel wordt teruggegeven aan degene bij wie het voorwerp in beslag is genomen.

⁷ Zie rapporten van de Nationale ombudsman 2016/075 en 2017/125, te vinden op www.nationaleombudsman.nl.

⁸ Zie rapporten van de Nationale ombudsman 2016/075 en 2017/027, te vinden op www.nationaleombudsman.nl.

een bewijs van ontvangst kreeg, waarop stond dat hij een klaagschrift kon indienen. Hij was dus al sinds de inbeslagneming op de hoogte van de mogelijkheid om beklag in te dienen tegen de inbeslagneming. Op het bewijs van ontvangst wordt ook verwezen naar de website van de politie en het OM, waarop meer informatie staat over de beslagprocedure en het indienen van een klaagschrift.

Dat Daan het OM liet weten dat hij van plan was een klaagschrift in te dienen, maakt niet dat het OM anders had moeten handelen. Het OM kan onder verwijzing naar Aanwijzing inbeslagneming stellen dat dit geen reden was om de uitvoering van de machtiging stop te zetten. Uit de hierboven genoemde rapporten van de ombudsman volgt dat het OM na het indienen van een klaagschrift moet overwegen of de machtiging 'on hold' kan worden gezet. De ombudsman verwacht niet van het OM dat het de vernietiging 'on hold' zet bij een aankondiging van een klaagschrift. Bij dit oordeel betreft de ombudsman ook dat er geen sprake was van een bijzonder of onvervangbaar voorwerp.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

Daan klaagde over de vernietiging van de step en de informatievoorziening daarover. De ombudsman komt tot de conclusie dat de klacht ongegrond is. Het OM mocht in redelijkheid de machtiging tot vernietiging van de step afgeven. En het OM heeft niet onbehoorlijk gehandeld bij de informatieverstrekking aan Daan.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Bijlage I: Verslag van bevindingen

Wat is er volgens Daan gebeurd?

Inbeslagname van de elektrische step

Daan had een elektrische step waarmee hij regelmatig naar zijn werk reisde. Op 24 juni 2020 werd hij op deze step staande gehouden door de politie. Volgens Daan lieten de politieagenten hem weten dat zij de step in beslag namen omdat deze niet was verzekerd. Hij kon kiezen tussen een boete en inbeslagname of afstand doen van de step. Daan heeft geen afstand gedaan van de step. Daarop heeft de politie de step in beslag genomen. Na de inbeslagname kreeg Daan een bewijs van ontvangst. In dat bewijs stond dat beklag kan worden ingesteld tegen het beslag. Verder werd in het bewijs verwezen naar de websites van de politie en het OM, waarop meer informatie staat over inbeslagneming.

Vernietiging van de step en schadeloosstelling

Daan wachtte op verder bericht over de boete en het beslag, maar hij hoorde niets. Op 22 juli 2020 stuurde Daan een e-mailbericht aan het Beslagloket (één ingang voor beslagzaken waarin politie, OM en Domeinen samenwerken). Daarin vroeg hij wanneer hij zijn step terug zou krijgen en of hij nog een boete zou krijgen. Het Beslagloket gaf diezelfde dag aan dat zijn vragen werden 'uitgezet'. Maar volgens Daan ontving hij geen reactie meer op zijn e-mail. Daan belde vervolgens verschillende keren met het Beslagloket, waarbij hij aangaf de step terug te willen en op de boete te wachten. Volgens Daan kreeg hij te horen dat hij moest afwachten. De derde keer dat Daan belde naar het Beslagloket kreeg hij te horen dat het OM op 4 augustus 2020 opdracht had gegeven om de step te vernietigen en dat hij contact kon opnemen met het Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (hierna: het OM).

Daan stuurde op 24 augustus 2020 een e-mailbericht aan het OM, waarin hij verzocht het vernietigen van zijn step stop te zetten 'in verband met het indienen van een klaagschrift'. Diezelfde dag stuurde hij het OM nog een e-mailbericht met een verzoek om teruggave. Daan heeft daarna geen klaagschrift ingediend. Domeinen vernietigde de step op 31 augustus 2020.

In reactie op het bericht van Daan liet het OM Daan eind september 2020 weten dat het OM had besloten het beslag te beëindigen. Er was namelijk geen pv aangezegd voor het strafbare feit. Maar zijn step was al vernietigd en kon dus niet meer terugggegeven worden. In de brief stond ook dat Daan zou bericht krijgen van Domeinen over een schadeloosstelling.

Daan kreeg op 30 september 2020 een brief van Domeinen met een schadeloosstelling van ongeveer € 350 (de nieuwwaarde van de step was € 699).

Wat was de klacht van Daan over het OM?

Daan diende een klacht in bij Domeinen over de inbeslagname van de step, de beslissing om de step te vernietigen, de manier waarop hij is geïnformeerd en de hoogte van de schadeloosstelling. Domeinen verklaarde de klacht over de hoogte van de schadeloosstelling ongegrond. Domeinen liet Daan verder weten dat de politie verantwoordelijk is voor de inbeslagname en het OM voor de opdracht tot vernietiging van de step.

Omdat Daan niet tevreden was met de uitkomst van de klachtbehandeling door Domeinen, diende hij een klacht in bij de Nationale ombudsman. Een deel van deze klacht ging over de door Domeinen vastgestelde hoogte van de schadeloosstelling. De ombudsman verklaarde deze klacht in augustus 2022 ongegrond.⁹

En een deel van de klacht ging over de beslissing van het OM om de step te vernietigen en de communicatie daarover. Daarom heeft de Nationale ombudsman de klacht van Daan doorgestuurd aan het OM.

In zijn klacht stelt Daan dat zijn step ten onrechte in beslag is genomen. Volgens Daan was het niet mogelijk te step te verzekeren. Daan klaagt er verder over dat hij van geen enkele stap in het proces op de hoogte is gesteld en dat hij geen bericht ontving over de vernietiging van de step. Als aan Daan was verteld dat de step vernietigd zou gaan worden, had hij daartegen in beroep kunnen gaan. Volgens Daan kon hij zonder pv niet in beroep gaan tegen de inbeslagname van zijn step en de beschuldiging van een strafbaar feit.

Daan vindt verder dat zijn step ten onrechte is vernietigd. Volgens Daan is er geen sprake van een voorwerp waarvan het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet. Elektrische steps zijn in Nederland gewoon verkrijgbaar en nergens is uit gebleken dat zijn step niet aan de voorwaarden voldoet. Volgens Daan voldoet zijn step aan de voorwaarden voor toelating op de openbare weg, en blijkt nergens uit dat dat niet zo is.

Hoe reageerde het OM op de klacht van Daan?

De inbeslagname van de step

Het OM gaf in reactie op de klacht aan dat de inbeslagname rechtmatig was. Voor toelating op de openbare weg moet de step een (type)goedkeuring hebben of door de minister van Infrastructuur en Waterstaat zijn aangewezen. De step van Daan was volgens het OM niet goedgekeurd of aangewezen. Omdat Daan op 24 juni 2020 met de step op de openbare weg reed, was er sprake van een strafbaar feit. De politie heeft de step op grond van artikel 33 lid 1 of 2, in samenhang gelezen met artikel 21 lid 1 van de Wegenverkeerswet en artikel 3.1 van de Regeling voertuigen rechtmatig in beslag genomen.

De vernietiging van de step

Uit artikel 117 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) volgt dat het OM een machtiging tot vernietiging van een inbeslaggenomen voorwerp kan afgeven. Het OM gaf op 4 augustus 2020 een machtiging tot vernietiging van de step. Op het moment van die beslissing was de step nog steeds niet toegelaten op de openbare weg en was het ongecontroleerde bezit in strijd met de wet. Om die reden was sprake van een belang in het kader van de strafvordering dat de voortdrijving van het beslag rechtvaardigde.

Tijdens de behandeling van het verzoek tot teruggave van 24 augustus 2020 bleek dat de politie Daan geen pv had aangezegd. De politie had geen volledig procesdossier aan het OM gestuurd. Dat was nieuwe informatie voor het OM. Op basis van die informatie besloot het OM dat het beslag opgeheven moest worden en dat de step teruggegeven kon worden. Dit is op 24 september 2020 per e-mail aan Daan meegedeeld. Omdat de step al vernietigd was, kon deze niet meer teruggegeven worden. Daarom is Daan op grond van artikel 119 lid 2 Sv schadeloos gesteld.

Informatievoorziening in de beslagprocedure

Op 22 juli 2020 mailde Daan het Beslagloket met enkele vragen. Het Beslagloket heeft de vragen uitgezet aan een andere afdeling, maar het is onbekend aan welke afdeling. Er is niet meer te achterhalen waarom er niet gereageerd is. Het OM biedt daarvoor excuses aan. Verder wijst het OM erop dat Daan van de politie een bewijs van ontvangst heeft gekregen. Daarin staat dat hij tegen de inbeslagname een klaagschrift kan indienen.

⁹ Een samenvatting van het bericht aan Daan staat op de website van de ombudsman: <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/brieven/2022143>.

Wat is de klacht van Daan bij de Nationale ombudsman?

Ook na de reactie van het OM vindt Daan dat zijn step ten onrechte is vernietigd en dat hij onvoldoende geïnformeerd is over de procedure. In zijn klacht stelt Daan – samengevat – dat zijn step ten onrechte in beslag is genomen en is vernietigd. Volgens Daan is er geen sprake van een voorwerp waarvan het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet en had het OM dus geen machtiging mogen afgeven. Volgens Daan voldoet zijn step aan de voorwaarden voor toelating op de openbare weg, en blijkt nergens uit dat dat niet zo is.

Verder klaagt Daan erover dat hij van geen enkele stap in het proces op de hoogte is gesteld en dat hij geen bericht ontving over de vernietiging van de step. Als aan Daan was verteld dat de step vernietigd zou gaan worden, had hij daartegen in beroep kunnen gaan. Volgens Daan kon hij zonder pv of boete niet in beroep gaan tegen de inbeslagname van zijn step.

Wat heeft de Nationale ombudsman onderzocht?

De Nationale ombudsman heeft Daans klacht onderzocht door de stukken te bestuderen die door Daan en door het OM zijn verstrekt. Ook heeft de ombudsman het OM een aantal vragen gesteld. Daarnaast heeft de ombudsman gekeken naar relevante wet- en regelgeving.

Wetboek van Strafvordering

In artikel 116 Sv staat dat de officier van justitie beslist over de voortdrijving van beslag in het kader van strafvordering. Als het belang van strafvordering niet meer aanwezig is, beëindigt hij het beslag en laat hij het inbeslaggenomen voorwerp teruggeven.

Uit artikel 117 Sv volgt dat de officier van justitie een machtiging tot vervreemding of vernietiging van het inbeslaggenomen voorwerp kan afgeven als het voorwerp vervangbaar is en de tegenwaarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald. Als het gaat om inbeslaggenomen voorwerpen die van zodanige aard zijn dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of het algemeen belang, kan het OM alleen een machtiging tot vernietiging afgeven.

Op grond van artikel 552a Sv kunnen belanghebbenden zich schriftelijk beklagen over inbeslagneming.

Aanwijzing inbeslagneming

In deze Aanwijzing staat dat het OM zo snel mogelijk een beslissing neemt over inbeslaggenomen voorwerpen. Dat kan bijvoorbeeld zijn dat het OM aan Domeinen laat weten dat het voorwerp vernietigd of verkocht mag worden. Volgens de aanwijzing moet het OM altijd eerst de mogelijkheid van teruggave overwegen. Na indiening van een klaagschrift wordt de uitvoering van verstrekte machtigingen voor zover mogelijk stopgezet, afhankelijk van de aard van het voorwerp.

Hoe reageerde het OM?

Bij het onderzoek van de Nationale ombudsman bood de ombudsman het OM de gelegenheid om te reageren op de klachten die Daan bij de ombudsman had ingediend. Daarbij stelde de ombudsman een aantal vragen aan het OM over hoe de beslagprocedure in dit geval was verlopen en de besluitvorming over de vernietiging van de step. Het OM liet in reactie daarop weten dat het vindt dat er geen sprake is van schending van een behoorlijkheidsnorm. Daarbij gaf het OM – samengevat – de volgende toelichting.

Het (voortduren van) het beslag

De step is door de politie op grond van artikel 94, tweede lid, Sv in beslag genomen met als doel deze te laten onttrekken aan het verkeer. De step voldeed volgens de politie namelijk niet aan de gestelde eisen uit de Regeling Voertuigen. Het doel van het voortduren van de inbeslagname van de step was gericht op het uit het verkeer nemen van de step. Bij de inhoudelijke behandeling van de strafzaak zou de officier van justitie dan ook een eindbeslissing omtrent het beslag hebben gevorderd die in zou houden dat de step zou worden onttrokken aan het verkeer.

Op 24 september 2020 heeft het OM in het kader van de beoordeling van het beslag contact opgenomen met de politie. Vervolgens bleek dat er geen pv was opgemaakt. Daarom heeft het OM op 24 september 2020 besloten om het beslag op te heffen. Op dat moment was bij de behandelend medewerker niet bekend dat een tweede verbalisant ook een 'kennisgeving van inbeslagneming' heeft opgemaakt, en dat deze een pv heeft opgemaakt en deze op 29 augustus 2020 digitaal aan het OM heeft gezonden. In maart 2021 is dit pv alsnog beoordeeld en is een fysiek exemplaar opgevraagd bij de politie. In december 2021 is de strafzaak tegen Daan geseponeerd, omdat het OM geen pv zou hebben ontvangen.

Later bleek dat het fysieke pv wel was ingestuurd en ontvangen door het OM, maar nog niet in de systemen was verwerkt. Het OM had de zaak dus niet hoeven te seponeren.

Van de sepotbeslissing heeft Daan geen bericht ontvangen, omdat bij overtredingen niet automatisch een sepotbrief wordt verzonden. Dit is ook niet handmatig gebeurd. Daarvoor is aandacht gevraagd bij de betreffende afdeling.

De vernietiging van de step

Op 4 augustus 2020 is een machtiging tot vernietiging van de step afgegeven. De step is op 31 augustus 2020 vernietigd. Bij de beslissing tot het afgeven van de machtiging zijn de 'kennisgeving van de inbeslagneming' en een mutatierapport betrokken. De machtiging is afgegeven omdat het gaat om een voorwerp dat vervangbaar is en waarvan de waarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald (artikel 117, tweede lid, onder c, Sv). In artikel 10, vierde lid, van het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen zijn enkele voorwerpen opgenomen die vallen onder deze categorie 'vervangbare voorwerpen'. Dit is geen uitputtende opsomming. De step was geen schaars of onvervangbaar voorwerp en was eenvoudig te taxeren.

In artikel 117, tweede lid, Sv staat ook dat voor voorwerpen waarvan het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet of het algemeen belang, slechts een machtiging tot vernietiging wordt verleend. Dat is geen aparte categorie van voorwerpen waar het OM een machtiging voor kan verlenen, maar is een beperking voor wat betreft het soort machtiging dat voor deze voorwerpen kan worden verleend. Dit was niet de grondslag voor de vernietiging.

Informatievoorziening over de vernietiging

Als de eigenaar van een voorwerp zich meldt bij het OM dan wordt informatie verstrekt over de status van het beslag en een eventueel afgegeven machtiging. Op 22 juli 2020 heeft Daan een e-mail gestuurd aan het Beslagloket. Hij vraagt daarin onder andere wanneer hij zijn step terugkrijgt. Naar aanleiding van dit bericht heeft het Beslagloket twee vragen uitgezet bij het Beslaghuis. Op diezelfde dag heeft Daan een reactie gekregen van het Beslagloket. In die reactie staat dat het OM de zaak in behandeling heeft en dat hij zich tot het OM kan wenden voor een verzoek tot teruggave als hij één en ander wilde bespoedigen. Volgens het OM is niet gebleken dat Daan kort daarna een dergelijk verzoek heeft ingediend.

Het OM was dus niet op de hoogte van het bericht van Daan van 22 juli 2020. Als de berichten van Daan op de juiste plek bij het OM terecht waren gekomen, na het verlenen van de machtiging op 4 augustus 2020, dan was hij over die machtiging geïnformeerd. Daan heeft op 24 augustus 2020 telefonisch contact opgenomen met het Beslagloket over het indienen van een klaagschrift. Het Beslagloket heeft Daan daarvoor

verwezen naar het CM. Het OM heeft diezelfde dag een e-mail ontvangen van Daan waarin hij vraagt de vernietiging van de step stop te zetten in verband met het indienen van een klaagschrift. Daaruit concludeert het OM dat Daan op de hoogte was van de verleende machtiging tot vernietiging. Op diezelfde dag heeft Daan een verzoek om teruggave van de step ingediend bij het OM.

Op grond van het beleid van het OM geldt dat een machtiging tot vernietiging alleen wordt stopgezet na de indiening van een klaagschrift bij de rechtbank (voor zover dat gelet op de aard van het voorwerp mogelijk is). Dit staat in de Aanwijzing inbeslagneming. Daan heeft geen klaagschrift ingediend, maar verzocht alleen om teruggave van de step. Zo'n verzoek is geen aanleiding om de uitvoering van de machtiging te stoppen. Op het verzoek tot teruggave heeft het OM op 24 september 2020 gereageerd met de mededeling dat het beslag was opgeheven. Omdat de step al was vernietigd, kon de step niet worden teruggegeven en is Daan schadeloos gesteld door Domeinen.

Ten aanzien van de rapporten van de ombudsman over het informeren van een burger over een machtiging tot vernietiging/vervreemding¹⁰ geldt het volgende. Uit die rapporten volgt dat het OM een burger moet informeren over een afgegeven machtiging tot vervreemding of vernietiging als deze zich actief meldt met de mededeling dat hij zijn spullen terug wil. Daan vroeg op 22 juli 2020 of hij zijn step terug zou krijgen. Op dat moment was er nog geen machtiging verleend en kon het OM hem daarover niet informeren. Het Beslagloket heeft hem op 22 juli 2020 wel geïnformeerd over de status en de mogelijkheid om een verzoek tot teruggave in te dienen bij het OM. Daan heeft zich bij het OM gemeld nadat hij op de hoogte was van de verleende machtiging en het feit dat de step vernietigd zou worden. Gelet daarop kan worden gesteld dat hij is geïnformeerd over de verleende machtiging. Daan heeft er zelf voor gekozen om geen klaagschrift in te dienen. Het OM merkt op dat Daan bij de inbeslagnaming een bewijs van ontvangst heeft gekregen waarin staat dat hij een klaagschrift kan indienen.

Hoe reageerde Daan?

Daan geeft aan dat hij van de politie (toen hij opnieuw werd aangesproken in verband met het rijden op een elektrische step) hoorde dat er in juni 2020 wel een pv is opgemaakt, terwijl het OM eerder heeft aangegeven dat er geen pv was.

Verder vindt Daan het apart dat er twee 'kennisgevingen van inbeslagneming' zijn opgemaakt. Op de ene kennisgeving staat bij 'Voertuig' vermeld dat het om een bijzondere bromfiets gaat. Terwijl in de andere kennisgeving bij dit invulveld bijzondere bromfiets is doorgehaald, en erbij is geschreven 'voertuig motorstep'. Volgens Daan probeert de politie achteraf dingen goed te praten.

Tot zover de bevindingen.

¹⁰ In de vragen die de ombudsman aan het OM stelde, noemde de ombudsman de volgende rapporten: 2004/112, 2016/075 en 2017/025. Deze zijn te vinden op www.nationaleombudsman.nl.